

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion vakuusrahastosta annettua lakia siten, että rahasto siirretään eduskunnan alaisuudesta valtioneuvoston alaisuuteen. Samalla rahastolle luodaan oma organisaatio. Lakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että rahasto voi merkitä tai muuten hankkia osakkeita luottolaitoksesta tai sellaisesta osakeyhtiöstä, jonka tarkoituksena on rahaston tukitoimien kohteena olevan pankin omaisuuden ostaminen ja hoitaminen. Rahasto voi antaa tällaisille yhtiöille lainaa sekä myöntää muuta rahoitustukea ja antaa yhtiöille takauksia. Rahaston valtuuk-

sia tuen myöntämiseen ehdotetaan nostettavaksi 20 000 miljoonasta markasta 50 000 miljoonaan markkaan.

Lisäksi talletuspankkien toiminnasta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että talletuspankkien vakuusrahastot voivat luovuttaa varojaan valtion vakuusrahastolle käytettäväksi asianomaiseen talletuspankin vakuusrahaan kuuluvan pankin tukitoimiin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu, kuitenkin viimeistään 1 päivänä helmikuuta 1993.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

1.1. Valtion vakuusrahaston organisaatio

Valtion vakuusrahasto on valtiopäiväjärjestyksen 83 §:ssä tarkoitettu eduskunnan vastattavana oleva rahasto. Rahastolla on hallinto-neuvosto, jonka muodostavat eduskunnan pankkivaltuutetut. Lisäksi sillä on johtokunta ja sivutoiminen asiamies. Omaa päätösten valmisteluorganisaatiota ei ole, vaan valmistelu tapahtuu lähinnä Suomen Pankin tarkoitusta varten perustamassa, pankin rahoitusmarkkinaosastosta erotetussa erityisyksikössä.

Rahaston tukipäätökset tekee johtokunnan jaosto, johon kuuluvat valtiovarainministeriötä, Suomen Pankkia ja pankkitarkastusvirastoa johtokunnassa edustavat jäsenet.

1.2. Rahaston toiminta

Rahasto on perustettu talletuspankkien va-

kaan toiminnan ja tallettajien saamisten turvaamiseksi. Valtion vakuusrahastosta annetun lain (379/92) mukaan rahastoon kuuluvat talletuspankit ja ulkomaisten luottolaitosten yleisöltä talletuksia vastaanottavat sivukonttorit. Rahaston varoista voidaan myöntää lainoja erityisehdoin liikepankkien ja Postipankki Oy:n vakuusrahastolle, säästöpankkien vakuusrahastolle ja osuuspankkien vakuusrahastolle. Rahasto voi antaa myös takauksia mainittujen vakuusrahastojen ottamille lainoille. Rahasto voi myös merkitä rahastoon kuuluvan pankin osakkeita ja osuuksia, antaa pankin ottamille lainoille takauksia ja myöntää muutakin rahoitustukea, jos se on tarpeellista pankin toiminnan ja rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaamiseksi.

Valtion vakuusrahastosta annettua lakia koskevan hallituksen esityksen mukaan rahastolla on mahdollisuus antaessaan pankille tukea käyttää erilaisia tukimuotoja, joista se voi

valita kulloiseenkin tilanteeseen parhaiten soveltuvan. Tukipäätöksiin sisällytetään myös ehtoja. Ehdot voivat koskea esimerkiksi tukilainan käyttöä, pankin oman pääoman vahvistamista, voitonjaon rajoittamista, pankin johdon vaihtamista ja muita tervehdyttämistoimenpiteitä.

Perustamisensa jälkeen rahasto on ostanut Suomen Pankin omistaman holdingyhtiön Scopus Oy:n hallussa olleet Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin (SKOP) 2 000 miljoonan markan nimellisarvoiset osakkeet sekä SKOP:n 1 500 miljoonan markan nimellisarvoiset pääomatodistukset yhteensä 1 500 miljoonalla markalla ja päättänyt merkitä 1 500 miljoonalla markalla SKOP:n pääomatodistuksia. Lisäksi rahasto on myöntänyt säästöpankkien vakuusrahastolle 500 miljoonan markan määräisen tukilainan käytettäväksi edelleen avustustulainana Suomen Säästöpankki Oy:n rahoitus- ja vakuutus- ja päättänyt merkitä 10 000 miljoonalla markalla Suomen Säästöpankki Oy:n osakkeita ja pääomatodistuksia. Lisäksi rahasto on tukenut Suomen Säästöpankki Oy:tä merkitsemällä pankin liikkeeseen laskeman 1 400 miljoonan markan määräisen vastuudebenttuurilainan.

Vakuusrahaston tukitoimien lisäksi valtio on vuoden 1992 aikana tehnyt valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetuista varoista talletuspankkeihin noin 8 000 miljoonalla markalla pääomasijoituksia niiden luotonantokyvyn ylläpitämiseksi.

1.3. Rahaston toimintaperiaatteet

Valtion vakuusrahasto on päättänyt niistä keskeisistä periaatteista, joita kaikessa rahaston tuen antamisessa noudatetaan. Periaatteiden mukaan:

- 1) pankkituki on avointa ja julkista;
- 2) pankkituen houkuttelevuus ja julkisten varojen sitoutuminen pyritään minimoimaan;
- 3) tuettavan pankin omistajien taloudellinen vastuu pyritään toteuttamaan niin laajalti kuin mahdollista;
- 4) tuen ehdoilla pyritään edistämään pankkijärjestelmän tehokkuutta ja tarvittavia rakennemuutoksia;
- 5) tukitoimien kilpailua vääristävä vaikutus pyritään minimoimaan;
- 6) vääristävää korkokilpailua ei sallita;

7) julkisen vallan mahdollisuudet valvoa tuettavan pankin tervehdyttämistä varmistetaan;

8) tuettavan pankin johdon palvelussuhteen ehtojen on oltava kohtuullisia.

2. Lainsäädännön muutoksen tarve

2.1. Organisaatiomuutos

Pankkikriisi on saavuttanut mittasuhteet, joita ei voitu arvioida valtion vakuusrahastoa koskevaa lainsäädäntöä valmisteltaessa. Pankkituen tarve on kasvanut lyhyessä ajassa kymmeniksi miljardeiksi ja sen rahoittaminen on noussut talouspolitiikan keskeiseksi ongelmaksi. Tukipäätöksillä ja niihin liittyvillä pankkikentän saneerausratkaisulla on myös huomattava vaikutus yrityssektorin toimintaan ja koko kansantalouden perusrakenteisiin.

Tässä tilanteessa ei vakuusrahastolle luotua organisaatiota ja rahaston päätöksentekomerkittelyä voida enää pitää tarkoituksenmukaisena. Valtion varojen merkittävän käytön ja tukipäätösten talouspoliittisen merkityksen vuoksi olisi vakuusrahastolle luotava oma, riittävän suuri ja asiantunteva valmisteluorganisaatio sekä annettava keskeisten tukipäätösten tekeminen valtioneuvoston tehtäväksi. Samalla olisi eduskunnalla säilytettävä riittävä vaikutusmahdollisuus rahaston toiminnassa.

2.2. Lainanottovaltuus

Valtion vakuusrahaston toiminta ei perustu varojen rahastointiin, vaan lainanottoon kotija ulkomaisilta pääomamarkkinoilta.

Valtion vakuusrahastosta annetun lain 15 §:n mukaan rahasto voi toimintaansa varten ottaa lainaa, jos sen omat varat eivät riitä tarvittavien tukilainojen myöntämiseen tai muihin lain mukaisiin tukitoimiin. Rahastolle otetun lainan määrä saa olla samanaikaisesti rahaston omien varojen ja sen antamien takausten kanssa enintään 20 000 miljoonaa markkaa. Tästä valtuudesta rahasto on käyttänyt vuoden 1992 loppuun mennessä 14 900 miljoonaa markkaa.

Niin sanottujen järjestämättömien saamisten määrä pankeissa oli lokakuun lopussa yli 70 000 miljoonaa markkaa. Vuoden lopussa järjestämättömiä saamisia on arvioitu olevan kaikkiaan noin 80 000 miljoonaa markkaa. Näistä arvioidaan noin 30–40 %:n, eräissä

pankeissa suuremmankin osan muuttuvan lo-
pullisiksi luottotappioiksi. Pankkien omia pää-
omia ja vararahastoja on mahdollista käyttää
enää vain rajoitetusti tappioiden kattamiseen
ilman, että usean pankin vakavaraisuus jää
laissa edellytetyn minimitason alle. Tästä seu-
raa, että käytännössä tappiot joudutaan suu-
relta osin korvaamaan valtion vakuusrahaston
varoista.

Rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaami-
nen on viime kädessä julkisen vallan toimenpi-
teiden varassa. Hallitus katsoo, että valtion
vakuusrahaston tulee voida kaikissa olosuhteis-
sa turvata pankkijärjestelmän vakaa toiminta.
Tämän vuoksi on välttämätöntä, että vakuus-
rahastolla on olemassa riittävät valtuudet toi-
mia siten, että pankkijärjestelmämme täyttää
kansainväliset vakavaraisuusvaatimukset. Tä-
män hetken arvioiden mukaan tarvittava lisä-
valtuus tuen myöntämiseen vuoden 1995 lop-
puun asti on 30 000 miljoonaa markkaa. On
oletettavissa, että tuohon ajankohtaan mennessä
pankkijärjestelmä on tervehtynyt riittävästi,
että lisätukea ei enää tarvita.

2.3. Tukitoimet

Yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset ovat
entisestään lisänneet painetta pankkijärjestel-
män sisäiseen toimialarationalisointiin. Voi-
massa olevan lainsäädännön mukaiset tukikei-
not eivät ole tässä uudessa tilanteessa enää
riittäviä, vaan tukimuotoja olisi kehitettävä
vastaamaan muuttuneita olosuhteita. Nykyis-
ten tukimuotojen rinnalle tuleekin voida kehit-
tää uusia keinoja, jotka mahdollistavat valtion
tuen tehokkaan käytön ja tähtäävät julkisen
vallan pankkituen kustannusten vähentämi-
seen. Samalla tulee pyrkiä parantamaan pank-
kien omaehtoisen oman pääoman hankinnan
edellytyksiä.

Valtion vakuusrahaston tukitoimien yhtey-
dessä on tullut esille tilanteita, joissa taloudel-
lisissa vaikeuksissa olevan pankin tervehtyttä-
minen vaatii riskipitoisten ja huonotuottoisten
omaisuuserien siirtämistä pois tuettavan pan-
kin omistuksesta erilliseen yhtiöön. Näin voi-
daan paitsi tervehtyttää tuettavan pankin ta-
serakennetta myös muun ohella pienentää va-
kavaraisuusvaatimuksesta aiheutuvaa pankin
oman pääoman tarvetta. Myös toimialajärjes-
telyjen aikaansaaminen voi käytännössä vaatia,

että vakuusrahasto ostaa pankilta sen omai-
suutta, kuten kiinteistöjä ja luottosaamisia.

Voimassa olevien säännösten mukaan valti-
on vakuusrahasto ei voi omistaa muiden osa-
keyhtiöiden kuin talletuspankkien osakkeita.
Jotta vakuusrahasto voisi omistaa pankilta
ostetun omaisuuden hallinnointia varten perus-
tettavan yhtiön tai rahoitustoimintalaissa tar-
koitetun luottolaitoksen osakkeita, valtion va-
kuusrahastosta annettua lakia olisi muutettava.

Pankeilta hallitus edellyttää, että ne ovat
osaltaan myötävaikuttamassa sovintoratkaisu-
jen aikaansaamisessa, jotta 1.2.1993 voimaan
tulevat lait yrityssaneerauksesta ja yksityisten
henkilöiden velkajärjestelyistä saadaan mah-
dollisimman nopeasti ja joustavasti täytäntöön.

3. Ehdotetut muutokset

3.1. Vakuusrahaston organisaatio

Rahasto olisi siirrettävä, edelleen valtion
talousarvion ulkopuolisena rahastona valtio-
neuvoston ja valtiovarainministeriön alaisuus-
teen. Tämä merkitsisi sitä, että rahaston hal-
lintoneuvostosta luovuttaisiin ja hallintoneu-
voston tehtävät siirtyisivät osin valtioneu-
vostolle ja osin valtiovarainministeriölle. Johto-
kunta tarvittaisiin edelleen, mutta sen kokoon-
panoa olisi tarkistettava. Johtokunnan
jaostosta luovuttaisiin tässä yhteydessä.

Merkittävät tukipäätökset tekisi valtioneu-
vosto. Johtokunta olisi valtioneuvostolle esi-
tyksiä tekevä elin. Koska vain keskeiset tuki-
päätökset tehtäisiin valtioneuvostossa, jäisi joh-
tokunnalle päätösten yksityiskohtaisten ehtojen
tarkempi päättäminen ja niiden noudattamisen
valvonta.

Suomen Pankin ja pankkitarkastusviraston
edustajien osallistuminen vakuusrahaston pää-
töksentekoon on osoittautunut esteellisuuden
kannalta ongelmaksi, joka pahenee sitä mukaa
kun uusia pankkeja tulee vakuusrahaston tuen
piiriin. Mainitut edustajat eivät voi osallistua
vakuusrahastosta tukea saaneiden pankkien
valvontakysymysten käsittelyyn omissa organi-
saatioissaan. Esteellisuuden poistaminen muut-
tamalla lainsäädäntöä siten, että yleisiä esteel-
lisyyssäännöksiä ei sovellettaisi, on ongelmal-
lista. Toimenpiteellä voitaisiin vain poistaa
esteellisuuden haitalliset vaikutukset asianomai-
sen itsensä osalta, mutta itse esteellisuuden

perusongelmaa se ei ratkaisisi. Tämän vuoksi johtokunnan kokoonpano olisi harkittava uudelleen.

Myös rahastoon kuuluvien pankkien edustajien osallistuminen johtokunnan työskentelyyn on osoittautunut ongelmalliseksi. Kun keskeiset rahaston päätökset on tehty johtokunnan jaostossa, on koko johtokunnan päätettäväksi jäänyt vain hyvin vähän oleellisia asioita. Myös tämän vuoksi olisi johtokunnan nykyisen kokoonpanon tarkoituksenmukaisuutta harkittava uudelleen.

Vakuusrahastolle on arvioitu tarvittavan tässä vaiheessa noin 20 henkilön päätoiminen valmisteluorganisaatio. Tämän, samoin kuin päätoimisen johtajan ottaminen olisi tehtävä laissa mahdolliseksi.

3.2. Talletuspankkien vakuusrahastot

Talletuspankkien toiminnasta annetun lain 54 §:n mukaan vakuusrahaston varoista on suoritettava konkurssiin joutuneen pankin yleisölle tarjottavilla tileillä olevat tallettajien saamiset. Vakuusrahaston varoja voidaan käyttää jo selvitystilan tai konkurssin aikana.

Talletuspankkien toiminnasta annetun lain 55 §:n mukaan vakuusrahaston varoista voidaan antaa avustyslainoja ja avustuksia rahastoon kuuluvalla pankille, joka on joutunut sellaisiin taloudellisiin vaikeuksiin, että avustustalainan tai avustuksen myöntäminen on sen toiminnan turvaamiseksi tarpeellista. Vakuusrahasto voi antaa myös takauksia vakuusrahastoon kuuluvan pankin ottamille lainoille. Tilanteessa, jossa pankki sulautuu toiseen pankkiin avustustalainan tai avustus voidaan antaa myös vastaanottavalle pankille.

Talletuspankkien vakuusrahastot poikkeavat toiminnaltaan toisistaan. Paikallispankkien vakuusrahastoihin kuuluvat pankit modostavat keskenään tiiviin kilpailuryhmän. Näitä vakuusrahastoja on tämän vuoksi käytetty tallettajien suojaamisen lisäksi myös keinona tasoitaa ryhmän sisäisiä riskejä. Vakuusrahastoja on käytetty apuna myös yhdistettäessä ryhmään kuuluvia pankkeja.

Periaate, jonka mukaan avustus tai avustustalaina annetaan suoraan vakuusrahastoon kuuluvalla pankille sopii tilanteeseen, jossa pankit kuuluvat samaan kilpailuryhmään. Sen sijaan liikepankkien, Postipankki Oy:n ja ulkomaisten luottolaitosten Suomessa olevien sivukonttorei-

den osalta tilanne on toinen. Järjestelmä, joka rakentuu sen varaan, että samaan rahastoon kuuluvat keskenään kilpailevat pankit hallinnoimansa ja ylläpitämänsä vakuusrahaston kautta olisivat velvollisia antamaan kilpailijoihin avustuksia ja avustustalainoja ei ole toimiva.

Varojen antaminen rahastoon kuuluvalla pankille vaatii sen taloudellista asemaa ja tulevaisuuden toimintavaihtoehtoja koskevien yksityiskohtaisten tietojen luovuttamista kilpailijoiden tarkasteltavaksi. Tämä voi estää vakuusrahastojärjestelmän terveen toiminnan.

Vakuusrahastoja koskevaa lainsäädäntöä olisikin muutettava siten, että vakuusrahasto voisi sellaisissa tapauksissa, joissa sen toiminta uhkasi muutoin kilpailunäkökohdat huomioon ottaen kohtuuttomasti vaikeutua, luovuttaa varojaan valtion vakuusrahastolle käytettäväksi asianomaiseen vakuusrahastoon kuuluvan pankin toiminnan turvaamiseksi.

Vaikka ongelma tällä hetkellä on lähinnä havaittavissa liikepankkien ja Postipankki Oy:n vakuusrahaston osalta, vaatii voimassa olevan lainsäädännön rakenne sääntelyn ulottamista koskemaan yleisesti kaikkia pankkiryhmiä tasapuolisesti. Kunkin vakuusrahaston omaan harkintaan jäisi tällöin käyttäisikö se lainsäädännön tarjoamaa mahdollisuutta yksittäistapauksissa hyväkseen.

3.3. Tuen kohteena olevien pankkien omaisuuden ostaminen

Omaisuudenhoitoyhtiö

Tukea tarvitsevien pankkien tervehdyttäminen on voitava kaikissa tilanteissa toteuttaa mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi valtion vakuusrahastosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahasto voisi omistaa valtion vakuusrahaston tuen kohteena olevan pankin omaisuutta erityisen omaisuudenhoitoyhtiön välityksellä. Rahasto voisi joko perustaa tällaisen yhtiön tai ostaa jo aiemmin perustetun yhtiön osakkeita. Yhtiö olisi muodoltaan aina osakeyhtiö.

Valtion vakuusrahasto voisi omistaa enemmistön yhtiön osakkeista ja niiden tuottamista äänistä. Jotta myös tukitoimien kohteena oleva pankki, jolta omaisuutta ostetaan, tai pankki,

johon ensin mainittu pankki yhdistetään, osaltaan kantaisi vastuuta omaisuudenhoitoyhtiön ostamasta omaisuudesta ja yhtiön toiminnasta, olisi pankin sijoitettava omaa pääomaa omaisuutta ostaneeseen yhtiöön. Omaisuudenhoitoyhtiössä osakkaana olevan pankin tulisi myös muulla tavalla vastata omaisuudenhoitoyhtiön riskeistä. Yhtiössä osakkaana olevan pankin osallistuminen omaisuudenhoitoyhtiön riskeihin riippuisi muun muassa tukitoimien tarkoituksesta ja siirrettävien omaisuuserien laadusta ja luonteesta. Valtion etujen turvaamiseksi valtion vakuusrahastolla tulisi olla kuitenkin kaikissa tilanteissa määräysvalta yhtiössä.

Mikäli omaisuudenhoitoyhtiö rajoittaa toimintansa vain esimerkiksi kiinteistöjen ostamiseen ja myymiseen tai pelkkään luottojen hallintoihin ilman muita toimenpiteitä, yhtiö ei olisi talletuspankkien toiminnasta annetussa laissa (1268/90) tarkoitettu talletuspankki tai rahoitustoimintalain (1544/91) tarkoitettu luottolaitos. Koska erityisesti luottoja omistavan yhtiön menestyksellinen toiminta vaatii käytännössä muun muassa luottojen uudelleen järjestelyjä ja rahoituksen hankkimista rahoitusmarkkinoilta, yhtiön toiminnan luonne saattaa johtaa siihen, että omaisuudenhoitoyhtiötä olisi oikeudellisesti pidettävä voimassa olevan rahoitustoimintalain ja luottolaitostointia koskevan lakiesityksen (HE 295/92) mukaisena luottolaitoksena. Koska valtion vakuusrahasto ei voimassa olevan lain mukaan saa omistaa luottolaitoksen osakkeita, olisi valtion vakuusrahastosta annettuun lakiin tehtävä muutos, joka mahdollistaa myös luottolaitoksen osakkeiden omistuksen.

Erilainen omaisuus asettaa toiminnan organisoinnille erilaisia vaatimuksia. Siten esimerkiksi ostettavia kiinteistöjä saattaisi olla mahdollista jo alunperin hallinnoida yhden omaisuudenhoitoyhtiön toimesta. Tällöin omaisuudenhoitoyhtiö voisi olla kokonaan valtion vakuusrahaston omistama. Sen sijaan luottojen hallinnointi olisi ainakin toiminnan alkuvaiheessa tarkoituksenmukaisinta erillisten pankkikohtaisten yhtiöiden kautta. Riittävän toiminnan volyymin varmistamiseksi ja mahdollisimman samankaltaisen kohtelun varmistamiseksi samankaltaisissa tilanteissa olisi ilmeisesti kuitenkin perusteltua, että eri yhtiöt koottaisiin myöhemmässä vaiheessa joko samaan omaisuudenhoitoyhtiöön tai yhtenäisen organisaation alle. Tämä voisi tapahtua siten, että eri pankkien omaisuudenhoitoyhtiöt olisivat yh-

den omaisuudenhoitotoiminnasta vastaavan holdingyhtiön tytäryhtiöitä.

Ehdotettua järjestelmää kehitettäessä on otettava huomioon sen väliaikaisuus. Omaisuudenhoitoyhtiön tulisi pyrkiä pääsemään eroon sen haltuun tulleesta omaisuudesta niin pian kuin se on tarkoituksenmukaisin ehdoin mahdollista. Käytännössä yhtiö joutuisi hallinnoimaan joiltain osin esimerkiksi yhtiöön suoraan ostettuja tai luottojen vakuutena sille tulleita kiinteistöjä kuitenkin useita vuosia. Kiinteän omaisuuden myynti voi kestää myytävän omaisuuden suuren määrän ja ilmeisesti lähivuosina vallitsevan esimerkiksi teollisuuskiinteistöjen vaimean kysynnän vuoksi huomattavan kauan. Siksi ratkaisujen yhteydessä on selvítettävä toimien vaikutukset myös kiinteistö- ja pääomamarkkinoiden kehitykseen.

Mikäli omaisuudenhoitoyhtiö olisi luottolaitos, siihen sovellettaisiin luottolaitosta koskevia säännöksiä.

Omaisuudenhoitoyhtiön ollessa oikeudellisesti luonteeltaan muu osakeyhtiö kuin luottolaitos, sen toimintaan sovellettaisiin tietyiltä osin rahoitustoimintalakia sekä lisäksi osakeyhtiölain säännöksiä. Omaisuudenhoitoyhtiön tehtävien luonteesta johtuen siihen sovellettaisiin rahoitustoimintalain tilintarkastusta ja tilinpäätöstä koskevan 3 luvun säännöksiä, 23 §:n riskien hallintaa, 25 §:n asiakkaansuojaa ja 26 §:n salassapitovelvollisuutta koskevia säännöksiä. Lisäksi omaisuudenhoitoyhtiöön sovellettaisiin rahoitustoimintalain 33 §:n salassapitovelvollisuuden rikkomista ja 34 §:n uhkasakkoa koskevia säännöksiä.

Omaisuudenhoitoyhtiön hallinnointi ja valvonta

Omaisuudenhoitoyhtiö vastaisi ostamansa omaisuuden mahdollisimman tehokkaasta ja tuottavasta hallinnoinnista ja myymisestä. Omaisuudenhoitoyhtiöstä valtion taloudelle aiheutuva rasitus tulee saada mahdollisimman pieneksi. Yhtiön on siten oltava organisaatioltaan kevyt. Yhtiön tulisi pyrkiä käyttämään toiminnassaan hyväksi jo olemassa olevia yhtiön ulkopuolisia asiantuntijapalveluja.

Myydyn omaisuuden käytännön hallinnoinnissa tulisi mahdollisimman pitkälle hyödyntää olemassa olevaa pankkijärjestelmän asiantuntemusta ja voimavaroja, jos ne ovat laadultaan ja hinnaltaan kilpailukykyisiä. Tällöin voisi myy-

dyn luottokannan käytännön juoksevasta hallinnoinnista, kuten korko- ja lyhennyssuorituksen vastaanotosta, huolehtia luottokannan myynyt pankki.

Koska järjestelmään sitoutuisi hyvin huomattava määrä julkisia varoja, toiminnan seurannan ja valvonnan tulisi olla erittäin tiukka. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää yhtiön sisäisen tarkastuksen aukottomuuteen.

Valtion vakuusrahaston omaisuudenhoitoyhtiön kohdistama valvonta olisi omistajan valvontaa. Koska omaisuudenhoitoyhtiö olisi valtion talousarvion ulkopuolisen rahaston omistama yhtiö, se olisi myös valtiontalouden tarkastusviraston valvonnassa. Tarkastusviraston valvonnan näkökulma olisi valtion varojen käytön valvonta.

Lisäksi pankkitarkastusvirasto valvoisi omaisuudenhoitoyhtiön toimintaa niin kuin se valvoo pankkienkin toimintaa. Tämän toteuttamiseksi valtion vakuusrahastosta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka nojalla omaisuudenhoitoyhtiö tulisi kuulumaan pankkitarkastusviraston valvontaan.

Omaisuudenhoitoyhtiön rahoitus

Omaisuudenhoitoyhtiön rahoituksen perustan voisi muodostaa yhtiötä perustettaessa ja siihen myöhemmin sijoitettava osakepääoma sekä muu oman pääoman ehtoinen rahoitus. Valtion vakuusrahasto maksaisi rahaston osuuden osakepääomasta käytössään olevilla varoilla.

Omaisuudenhoitoyhtiön oman pääoman rakenteen tulisi olla riittävän vahva. Yhtiö joutuisi toimimaan markkinoilla tulosvastuullisesti. Yhtiön pääomarakenteen kannalta saat- taisi olla tärkeää, että yhtiöön siirrettäisiin myös sellaisia varoja, jotka tuottavat yhtiölle tuloja.

Varsinainen toiminnan rahoitus voisi perustua tuettavalta pankilta tai rahoitusmarkkinoilta saatavaan rahoitukseen. Erityisesti toiminnan vakiinnuttua olisi tärkeää pyrkiä luomaan edellytykset myös sille, että yhtiö voisi hankkia rahoitusta koti- tai ulkomaisilta rahoitusmarkkinoilta. Ulkopuolinen rahoitus lisäisi toiminnan uskottavuutta ja vähentäisi siten myös painetta sijoittaa julkisia varoja yhtiöön. Rahoituksen myöntäneelle pankille aiheutuvan vakavaraisuusrasituksen poistamiseksi, rahoi-

tukseen voisi olla tarkoituksenmukaista liittää vakuusrahaston takaus.

Omaisuudenhoitoyhtiön juoksevasta toiminnasta aiheutuvat kulut tulisi ensisijaisesti kattaa toiminnasta saaduilla tuotoilla. Käytännössä on kuitenkin todennäköistä, että toiminta on niin tappiollista, että toiminnasta ei kerry riittävästi tuloja juoksevien kulujen kattamiseen. Viime kädessä kulut jouduttaisiin siten kattamaan vakuusrahaston varoista.

Ostetuista lutoista tai kiinteistöistä omaisuudenhoitoyhtiölle aiheutuvat luottotappiot tai arvonalennukset katettaisiin ensisijaisesti yhtiön omasta pääomasta. Luottojen ostamista koskevassa sopimuksessa voitaisiin sopia myös muista omaisuudenhoitoyhtiön tappioiden kattamistavoista. Viime kädessä tappiot saattaisivat tulla katetuiksi valtion vakuusrahaston kautta valtion talousarviosta.

Omaisuuden myynnistä tuettavalle pankille aiheutuvat tappiot voitaisiin tarvittaessa kattaa esimerkiksi erillisellä valtion vakuusrahaston pääomasijoituksella, johon liittyisi vakuusrahaston oikeus muuttaa sijoitus vastaavaksi omistukseksi pankissa.

Ostettava omaisuus

Omaisuudenhoitoyhtiö voisi ostaa tuettavalta pankilta kaikkea sellaista omaisuutta, joka on tarpeen rahaston tukitoimenpiteiden tavoitteiden toteuttamiseksi. Käytännössä yhtiö ostaisi lähinnä luottosaamia sekä kiinteistöjä ja kiinteistöyhteisöjen osakkeita ja osuuksia.

Omaisuudenhoitoyhtiö voisi ostaa rahaston tukijärjestelyjen yhteydessä järjestelyn kohteena olevalta pankilta hoitamattomia ja riskipitoisia saamia. Omaisuudenhoitoyhtiön toiminnan ja sen pääomarakenteen kannalta voisi olla tarpeellista, että yhtiöön ostettaisiin myös tuloa tuottavaa omaisuutta. Yhtiöön ostettavien luottojen vakuudet tulisi voida arvioida luottoja ostettaessa sekä samalla arvioida vakuuksiin liittyvät riskit. Koska luottojen vakuutena on usein kiinteistöjä, myös luottoja hallinnoivalle yhtiölle voisi siirtyä kiinteistöjä. Yhtiöön ei olisi tarkoituksenmukaista ostaa arvonsa jo täysin menettäneitä tai konkurssiin haettujen tai asetettujen yhtiöiden luottosaamia.

Kiinteistöjen ostaminen voisi olla tarpeen esimerkiksi tuettavan pankin myynnin yhteydessä. Omaisuudenhoitoyhtiön ostettavaksi soveltuisivat lähinnä teollisuus- ja liikekiinteistöt.

Asuinkiinteistöistä soveltuisi parhaiten ostettavaksi lähinnä kerros- ja rivitalokokonaisuudet. Yhtiöön ei olisi tarkoituksenmukaista ostaa täysin tuottamattomia kiinteistöjä.

Asunovelallisten asemaa voidaan helpottaa tarkistamalla lakia asunovelallisille myönnettävästä korkotuesta (408/92) ja lakia asunotuotantolain mukaisten hankintalainojen myöntämisestä eräissä tapauksissa (412/92). Myös voimaan tullut laki yksityishenkilöiden velkajärjestelyistä tulee eräissä tapauksissa helpottamaan asunovelallisten asemaa.

Vastaavasti voidaan rahoitusvaikeuksiin joutuneita, mutta perusteiltaan elinkelpoisia pieniä ja keskisuuria yrityksiä tukea kauppa- ja teollisuusministeriön myöntämällä korkoavustuksilla, Kera Oy:n suhdannelainoilla ja Valtiontaakuuskeskuksen takauksilla. Ylivelkaantuneiden maatilojen ongelmia voidaan niin ikään helpottaa korkotuella.

Pankkien asiakkaisiin kohdistuvia tukimuotoja parantamalla on mahdollista vähentää pankkien luottotappioita ja tätä kautta valtion vakuusrahastosta maksettavan pankkituen tarvetta. Hallituksen tarkoituksena on selvittää erikseen, miten pankkituen velallisille suoraan suunnattavia tukijärjestelyjä tulisi tässä tilanteessa kehittää.

OmaisuuDENHOIToyhtiöihin mahdollisesti hankittavan omaisuuden määrää arvioitaessa on huomattava ensinnäkin, että toiminta kohdistuu vain vakuusrahaston tuen piiriin joutuvaan pankkiin. Lisäksi on huomattava, että omaisuudenhoitoyhtiöön ei ostettaisi kaikkia tuen piirissä olevan pankin järjestämättömiä saamisia, vaan omaisuutta tulisi ostaa vain sen verran kuin on tarpeen pankin toimintaedellytysten tervehdyttämiseksi tai tarvittavien toimialajärjestelyjen aikaansaamiseksi.

Järjestämättömien saamisten eli saamisten, joiden korot tai pääoma ovat olleet maksamatta kolme kuukautta, määrä oli vuoden 1992 lokakuun lopussa yli 70 miljardia markkaa. Yritysten osuus tästä oli noin 72 prosenttia eli 45 miljardia markkaa. Kotitalouksilta olevien saatavien osuus oli noin 15 prosenttia eli lähes 10 miljardia markkaa. Vuoden 1992 lopussa järjestämättömiä saamisia on arvioitu olevan kaikkiaan noin 80 miljardia markkaa. Järjestämättömien saamisten määrän on arvioitu pysyvän erittäin suurena myös vuoden 1993 aikana.

Pankkikonsernien taseissa on omia ja vakuuksina pankkien haltuun joutuneita käyttö-

ja sijoitusomaisuuskiinteistöjä noin 35 miljardin markan arvosta. Pankkien myöntämien luottojen vakuutena on asuntoja noin 115 miljardin markan arvosta.

Ostohinta

Rahaston omistaman yhtiön tulisi hankkia omaisuus todennäköiseen ostohetken luovutushintaan. Luottosaamisia koskevien kirjanpito-määräysten mukaan kirjanpitoon merkitystä luotosta olisi tullut vähentää todennäköiset tappiot, jolloin luottosaamisten kirjanpitoarvo vastaisi todennäköistä luovutushintaa. Kirjanpitoarvoon ostettavaan luottoon voi vielä sisältyä odotettavissa olevia, mutta vähentämättömiä tappioita. Mikäli ostohinnaksi tulevasta arvosta ei ole vähennetty todennäköisiä tappiota, sisältyisi ostohintaan tukea. Tämä tuki tulisi todeta erikseen ostosopimuksessa. Pankin tilintarkastajien olisi annettava kirjallinen selvitys siitä, onko ja missä määrin edellä tarkoitettut tappiot vähennetty. Hintaan sisältyvä tuki on omaisuudenhoitoyhtiön todennäköinen tappio. Tältä osin tulisi omaisuudenhoitoyhtiössä osakkaana olevan pankin ottaa vastuuta tappiosta siinä muodossa kuin omaisuuden ostoa koskevassa sopimuksessa sovitaan, koska hintaan sisältyvä tuki ei saisi olla vastikkeetonta.

Ostohintaan ei tulisi sisällyttää erittelemättömästi piilevää tukea. Varsinainen tuki tulisi ensisijaisesti pyrkiä antamaan avoimesti suoraan sijoituksena, lainana tai valtion takaamana lainana.

Hallitus lähtee siitä, että vakuusrahaston tukitoimien kohteeksi joutuvassa pankissa olisi aina tehtävä myös erityistilintarkastus, jossa olisi erityistä huomiota kiinnitettävä pankin antolainaus- ja sijoitustoiminnan sekä varainhankinnan riskeihin. Näiden lisäksi tarkastettaisiin pankin johdon antamien toimintaohjeiden noudattamista sekä johdon ja asiakkaiden mahdollisia väärinkäytöksiä, joista on voinut aiheutua vahinkoa pankille ja joista voi olla seurauksena vahingonvastuu tai rikosoikeudellinen vastuu.

Siinä tapauksessa, että tukipäätökseen sisältyy omaisuudenhoitoyhtiön perustaminen, on sen osalta tarkastus tehtävä ennen lopullisen tukipäätöksen tekoa, ellei erityistä syytä muuhun ole.

Tilintarkastajien lausunnosta tulisi ilmetä, onko pankki toiminnassaan noudattanut lakeja

ja viranomaismääräyksiä, johdon antamia määräyksiä sekä hyvää pankkitapaa. Lausun-
nosta olisi lisäksi käytävä ilmi, onko pankissa
esiintynyt väärinkäytöksiä ja mihin toimenpi-
teisiin pankissa on näiden suhteen ryhdytty.

4. Taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

4.1. Vaikutukset pankkien talouteen

Omaisuu- den myynnin välittömät vaikutukset
pankkien ja niiden omistajien talouteen riippui-
vat muun muassa ostettavan omaisuuden
hinnoittelusta, maksuvalmius- ja vakavarai-
suusvaikutuksista sekä niistä vaihtoehtoista,
joita pankilla on myynnistä saadun rahamää-
rän edelleen sijoittamisessa. Toiminnalla saat-
taa olla myös pitemmän aikavälin vaikutuksia
luotto-, arvopaperi- ja kiinteistömarkkinoiden
kehitysedellytyksiin. Vaikutuksia arvioitaessa
on otettava huomioon myös mahdolliset vaih-
toehtoisten tukimuotojen-lähinnä suorien
oman pääoman sijoitusten-vaikutukset pankki-
en talouteen ja rahoitusmarkkinoiden kehityk-
seen. Pitemmällä aikavälillä omaisuuden myyn-
nillä voitaisiin luoda terveempi pohja tuen
piirissä olevien pankkien toiminnalle ja siten
parantaa pankkien mahdollisuutta hankkia itse
omaa pääoma markkinoilta.

4.2. Vaikutukset valtion talouteen

Ehdotettu järjestelmä on valtion vakuusra-
hastolle uusi keino toteuttaa rahastolta tukea
hakeneen pankin tervehdyttäminen. Valtion
vakuusrahaston tulisi tukitoimia valmistelles-
saan selvittää, mikä sen käytettävistä tukimu-
doista on kussakin tapauksessa tehokkain. Ra-
haston tulee varautua sijoittamaan omaisuu-
denhoitoyhtiöön osakepääoman lisäksi myös
muuta varoja. Sijoitukset omaisuudenhoitoyhti-
ön osakepääomaan ja rahaston mahdolliset
omaisuudenhoitoyhtiön puolesta antamat taka-
ukset sisältyvät valtion vakuusrahastolle laissa
säädettyyn vastuiden enimmäismäärään.

Ehdotettu tukijärjestelmän laajennus ei käy-
tännössä vähennä valtion pankkien tukitoimiin
liittyvien vastuiden määrää, mutta sen tarkoi-
tuksena olisi lisätä rahaston mahdollisuuksia
tehostaa tervehdyttämistoimia ja samalla vä-
hentää pitkällä aikavälillä pankkien tukeen

sidottujen ja sitoutuvien valtion vastuiden mää-
rää. Pidemmällä aikavälillä on kuitenkin yhtä
mahdollista, että uusista tukitoimista aiheutu-
vat valtion vastuiden lisäykset jäävät lopullises-
ti valtion kannettaviksi.

Rahaston organisaatiomuutoksesta aiheutu-
vat henkilöstö- ja muut toimintamenot makset-
taisiin rahaston varoista. Menolisäykset voi-
daan kattaa rahastolle pankeilta perittävillä
vuosimaksuilla.

4.3. Organisatoriset vaikutukset

Lainmuutoksella organisoitaisiin valtion ta-
lousarvion ulkopuolisen rahaston, valtion va-
kuusrahaston hallinto uudella tavalla. Edus-
kunnan pankkivaltuutettujen muodostamasta
hallintoneuvostosta luovuttaisiin samoin kuin
eduskunnan valitsemista tilintarkastajista. Sen
sijaan rahaston johtokunta säilyisi ja johtokun-
nan jäsenet olisivat edelleen sivutoimisia. Ra-
haston sivutoiminen asiamies muuttuisi päätoi-
miseksi johtajaksi. Myös rahaston palvelukseen
otettava muu henkilöstö olisi päätoimista.

Lakiehdotus lisää valtioneuvostossa päätet-
täväksi tulevien asioiden määrää. Valtioneu-
vostolle siirtyisivät ennen muuta keskeiset tu-
kitoimia koskevat päätökset. Myös valtiova-
rainministeriön tehtävät lisääntyisivät. Valtio-
varainministeriölle siirtyisivät johtajan ottami-
nen, sääntöjen vahvistaminen, tilintarkastajien
määrääminen ja tilinpäätöksen vahvistaminen.
Valtion vakuusrahaston toimintaa koskevien
asioiden käsittely edellyttää valtiovarainminis-
teriön tarkoitukseen käytettävissä olevien hen-
kilöstövoimavarojen lisäämistä. Toimenpide
voidaan toteuttaa ministeriön sisäisillä henki-
löstösiirroilla.

Rahaston hallinnon uudistamisella ei ole
myöskään vaikutuksia valtion henkilöstöke-
hykseen, sillä rahaston työsuhteinen henkilöstö
on sen ulkopuolella.

5. Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu virkатыnä
valtiovarainministeriössä. Valmistelun aikana
on kuultu Suomen Pankkia, pankkitarkastus-
virastoa, valtion vakuusrahastoa sekä Suomen
Pankkiyhdistystä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki valtion vakuusrahastosta

1 §. *Rahaston tehtävä.* Valtion vakuusrahasto on voimassa olevan lain mukaan eduskunnan vastattavana oleva, valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto. Rahasto ehdotetaan siirrettäväksi eduskunnan alaisuudesta valtioneuvoston alaisuuteen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädetään valtion vakuusrahaston kuulumisesta valtiovarainministeriön alaisuuteen.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että pankkien osakkeiden ja osuuk-sien hankkiminen olisi mahdollista muullakin tavoin kuin vain merkinnällä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 4 momentti, jonka nojalla rahasto voi hankkia osakkeita luottolaitoksesta sekä sellaisesta osakeyhtiöstä, jonka tehtävänä on rahaston tuen kohteena olevan pankin omaisuuden tai sen vastuiden ostaminen tai hoitaminen.

3 §. *Rahaston hallinto.* Vakuusrahaston asema valtion talousarvion ulkopuolisena rahastona ei sinänsä muutu, koska myös valtiopäiväjärjestyksen 83 §:n tarkoittama eduskunnan vastattavana oleva rahasto on valtion talousarvion ulkopuolella.

Pykälän 1 momentista on poistettu maininta hallintoneuvostosta. Voimassa olevan lain mukaan hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa rahaston hallintoa ja toimintaa. Rahaston hallintoneuvoston muodostavat eduskunnan pankkivaltuutetut. Koska rahasto siirtyy valtioneuvoston alaisuuteen ja keskeiset tukipäätökset tulee tekemään valtioneuvosto, valvonta ei voi enää kuulua pankkivaltuutetuille. Hallintoneuvoston tehtävät on siirretty osin valtioneuvoston ja osin valtiovarainministeriön tehtäviksi.

Pykälän nykyinen 3 momentti, jossa on säännös rahaston asioiden käsittelyn kuulumisesta valtioneuvostossa valtiovarainministeriölle, on korvattu säännöksellä rahaston vuotuisen talousarvion vahvistamisesta ja sääntöjen hyväksymisestä, jotka on siirretty valtiovarainministeriön tehtäväksi.

4 §. *Hallintoneuvosto.* Pykälä on kumottu laista, koska 3 §:n mukaan rahastolla ei ole enää hallintoneuvostoa.

5 §. *Johtokunta.* Pykälän 1 momentin mukaan johtokunnan jäsenmäärä on enintään viisi. Johtokunnan nimittää valtioneuvosto nel-

jäksi vuodeksi kerrallaan. Johtokunnan jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet sen varmistamiseksi, että johtokunta voi olla aina päätösvaltainen, vaikka varsinaisilla jäsenillä olisi este. Ainakin yhden johtokunnan jäsenen ja tämän varajäsenen tulee olla valtiovarainministeriöstä. Johtokunnan jäseninä eivät momentin mukaan enää ole pakollisesti Suomen Pankin edustaja, pankkitarkastusviraston edustaja eivätkä rahastoon kuuluvien pankkien edustajat. Suomen Pankin ja pankkitarkastusviraston osalta osallistumiselle johtokunnan työskentelyyn asettaa merkittäviä esteitä esteellisyysnäkökohdat, sillä sekä pankin että viraston edustajat joutuvat ongelmalliseen kaksoisrooliin toimiessaan sekä tukea saavien pankkien valvojina että niille annettavan tuen myöntäjinä. Valtiovarainministeriön osalta tätä ongelmaa ei ole. Rahastoon kuuluvien pankkien edustajien toiminta johtokunnassa on rajoittunut vähäiseksi, koska kaikki merkittävät ja olennaiset päätökset on tehty johtokunnan jaostossa, johon he eivät ole voineet kuulua esteellisyys- ja kilpailusyistä. Uusi johtokunta korvaisi nykyisen johtokunnan jaoston. Koska sen päätöksiin eivät edellämainituista kilpailusyistä voi edelleenkaan osallistua pankkien edustajat, heidän edustuksensa vakuusrahaston hallinnossa on käynyt epätarkoituksenmukaiseksi.

Samalla, kun valtioneuvosto asettaa vakuusrahaston johtokunnan se myös määrää kuka jäsenistä toimii johtokunnan puheenjohtajana ja kuka varapuheenjohtajana.

Pykälän 4 momentin mukaan valtiovarainministeriö määrää johtokunnan jäsenten palkkiot.

6 §. *Johtaja ja muu henkilöstö.* Pykälän 1 momentin mukaan johtajan tehtävät rahaston hallinnon hoitajana ovat asiallisesti ennallaan. Tällä hetkellä rahaston asiamies hoitaa tehtäväänsä oman toimensa ohella. Lain voimaan tultua asiamiehestä tulee päätoiminen johtaja. Valtioneuvosto ottaa johtajan tehtäväänsä ja määrää tämän palkkauksen sekä johtajan varahenkilön.

Rahaston palveluksessa voi olla myös muuta henkilökuntaa. Myös muu henkilöstö on päätoimista. Muun henkilökunnan ottaa tehtäväänsä rahaston johtokunta, joka samalla määrää heidän palkkauksensa.

6 a §. *Henkilöstön palvelussuhteen ehdot.* Pykälän mukaan johtaja ja muu henkilöstö ovat

työsopimussuhteessa vakuusrahastoon. Tämän vuoksi heihin sovelletaan yleisesti valtion työsopimussuhteisen henkilökunnan palvelussuhteen ehtoista voimassa olevia säännöksiä ja määräyksiä. Vaikka valtion vakuusrahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, on perusteltua, että rahaston johtokunta hankkii ehtojen yleisistä perusteista ja niiden soveltamisesta valtion työmarkkinalaitoksen lausunnon. Tämä on tarpeen sen vuoksi, että valtion yleisen työmarkkinapolitiikan linja toteutuu myös rahaston osalta. Vastaavanlainen sääntely on voimassa valtioneuvoston talousarvion ulkopuolinen rahasto.

6 b §. *Eläkkeet sekä muut etuudet ja korvaukset.* Koska rahasto kuuluu valtion keskuskirjanpitoon ja sen menot katetaan yhdistyksen kautta, on pykälässä säännökset henkilöstön osalta keskitetyksi suoritettavista etuuksista ja muista korvauksista. Koska tässä laissa ei ole tarpeen säätää yksityiskohtaisemmin menettelytavoista, on ne jätetty asianomaisten erityissäännösten varaan. Samoin on näiden etuuksien ja korvausten takaisin periminen valtiolle jätetty valtiokonttorin määräysten varaan. Vastaavanlainen sääntely on voimassa myös valtioneuvoston talousarvion ulkopuolisen rahaston osalta.

7 §. *Tilinpäätös ja tilintarkastus.* Pykälän 2 momentin mukaan valtiovarainministeriö määrää rahastolle tilintarkastajat. Tilintarkastajia tulee olla vähintään kaksi ja enintään neljä, joista yhden on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Tämä on tarpeen sen vuoksi, että rahaston kirjanpidossa noudatetaan soveltuvin osin yleistä kirjanpitolakia. Koska rahasto ei ole enää eduskunnan vastattavana oleva rahasto, eivät eduskunnan valitsemat tilintarkastajat suorita rahaston hallinnon ja tilien tarkastamista.

Pykälän 4 momentin säännöstä on muutettu siten, että tilintarkastuskertomus annetaan valtiovarainministeriölle hallintoneuvoston sijasta ja että vastuuvapaudesta ei valtionhallinnon yleisten periaatteiden mukaisesti enää nimenomaisesti päätetä, vaan valtiovarainministeriö vain vahvistaa rahaston tilinpäätöksen.

8 §. *Esteellisyys.* Pykälään on tehty rahaston organisaation muutoksen johdosta tarpeelliset teknisuonteiset tarkistukset.

12 §. *Tukiehdot.* Pykälää on muutettu siten, että 1 §:n 4 momentissa tarkoitettujen luottolaitosten ja osakeyhtiöiden tukitoimiin voidaan asettaa samalla tavalla ehtoja kuin voimassa

olevan lain nojalla voidaan asettaa rahaston pankkeihin ja niiden vakuusrahastoihin kohdistuviin tukitoimiin.

14 §. *Tukitoimista päättäminen.* Voimassa olevan säännöksen mukaan rahaston tukitoimista päättää rahaston johtokunnan jaosto, jonka muodostavat kolmen eri viranomaisen virkamiesedustajat. Päätöksentekojärjestelmästä säädettäessä ei voitu arvioida, kuinka mitaviksi markkamääräisesti ja yhteiskunnallisilta vaikutuksiltaan tukitoimet muodostuvat. Mitavat tai periaatteellisesti merkittävät tukipäätökset tulee tehdä muulla kuin virkamiestasolla. Tämän vuoksi tukipäätösten tekeminen ehdotetaan siirrettäväksi valtioneuvostolle. Valtioneuvosto voisi antaa merkitykseltään vähäisempien tukipäätösten tekemisen ja päätösten tarkemmista ehtoista päättämisen rahaston johtokunnan tehtäväksi. Johtokunta myös valvoisi tehtyjen päätösten toteutumista.

Rahaston omistamien osakkeiden ja osuuk-sien luovuttamisesta päättäisi aina valtioneuvosto.

15 §. *Lainanotto.* Voimassa olevan säännöksen 1 momentissa säädetään, että rahaston lainanotto saa olla samanaikaisesti sen omien varojen ja takausten kanssa enintään 20 000 miljoonaa markkaa. Tätä valtuutta ehdotetaan nostettavaksi 30 000 miljoonalla markalla. Lisäksi ulkomaanrahan määrällisen lainan vasta-arvon laskentaperustetta koskeva säännös ehdotetaan tarkistettavaksi vastaamaan Suomen Pankin valuuttakurssien noteeraamisesta antamaa päätöstä.

18 §. *Salassapitovelvollisuus.* Voimassa olevan pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi rahaston organisaation muutoksesta aiheutuvat tarpeelliset teknisuonteiset tarkistukset.

Pykälän 2 momenttiin on lisätty tietojen saantiin oikeutetuiksi valtioneuvosto ja valtiovarainministeriö. Tämä on tarpeen sen vuoksi, että valtioneuvosto tekee ja valtiovarainministeriö valmistelee vakuusrahaston keskeiset tukipäätökset, joita varten tietoja tarvitaan.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka nojalla pankkitarkastusvirastolla, Suomen Pankilla ja tukitoimien kohteena olevalla pankilla olisi oikeus antaa valtion vakuusrahastolle sellaisia tietoja, jotka pankkitarkastusvirastoa, Suomen Pankkia ja pankkia koskevien säännösten mukaan ovat salassapidettäviä. Ehdotettu muutos salassapitosäännöksiin on tarpeellinen sen vuoksi, että rahastolla tulee olla mahdollisuus saada pankkeja ja niiden

asiakkaita koskevia tietoja sekä niitä valvovalta viranomaisilta että pankeilta senkin jälkeen, kun puheena olevat viranomaiset eivät enää lain mukaan ole edustettuina rahaston päätöksentekokoelimityksissä.

19 a §. *Omaisuuksienhoito-yhtiön valvonta.* Laikiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, johon on otettu säännökset koskien 1 §:n 4 momentissa tarkoitettua omaisuushoito-yhtiön valvontaa.

19 b §. *Kertomus.* Eduskunnan vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi on pykälään otettu säännös rahaston toimintaa koskevan kertomuksen antamisesta vuosittain eduskunnalle. Lisäksi eduskunnan valiokunnalla on valtiopäiväjärjestyksen 53 §:n nojalla oikeus saada sen valmistelemaa asiaa varten tai muutoin sen toimialaan kuuluvassa asiassa selvityksiä taikka suullisia tai kirjallisia tietoja asianomaiselta ministeriöltä, viranomaiselta tai yleiseltä laitoksesta, joka ei ole eduskunnan hallinnon alainen.

Voimaantulosäännös. Voimaantulosäännöksen mukaan eduskunnan pankkivaltuutettujen toiminta hallintoneuvostona samaten kuin heidän nimittämänsä johtokunnan toimikausi päättyy lain voimaan tullessa.

Lain voimaan tullessa on vuoden 1992 tilikausi päättynyt. Voimassa olevan lain mukaan on rahaston tilintarkastus suoritettava vuosittain tilivuotta seuraavan maaliskuun loppuun mennessä. Tilintarkastajina toimivat valtiopäiväjärjestyksen 83 §:ssä tarkoitettut eduskunnan valitsevat tilintarkastajat. Ei ole tarkoituksenmukaista tilikauden jo kuluttua loppuun vaihtaa enää tilintarkastajia, tilinpäätöksen vahvistajaa ja vastuuvapauden myöntäjää. Tämän vuoksi on voimaantulosäännöksessä säädetty, että eduskunnan valitsevien tilintarkastajien ja eduskunnan pankkivaltuutettujen tehtävät vuotta 1992 koskevana vielä säilyvät, vaikka heidän toimikautensa ja tehtävänsä muutoin lain voimaan tullessa päättyvät.

Valtion vakuusrahaston organisointi ja henkilövalinnat ovat kiireellisiä tehtäviä eduskunnan hyväksyttyä lainmuutoksen. Tämän vuoksi on voimaantulosäännöksen otettu säännös siitä, että valtiovarainministeriö voi ryhtyä sen toimivallassa olevaan johtajan ottamiseen sekä sääntömuutosten vahvistamiseen jo ennen lain voimaantuloa. Valtiovarainministeriö voi myös ottaa rahaston henkilöstöä palvelukseen ennen lain voimaantuloa. Myös muihin lain täytäntöönpanoa edellyttäviin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä ennen sen voimaantuloa.

1.2. Talletuspankkien toiminnasta annettu laki

55 § Pykälään on lisätty uusi 2 momentti, jonka mukaan vakuusrahasto voi päättää luovuttaa varojaan valtion vakuusrahastolle käytettäväksi talletuspankin vakuusrahastoon kuuluvan talletuspankin vakaan toiminnan ja sen tallettajien saamisten turvaamiseksi. Vakuusrahasto voisi käyttää tätä mahdollisuutta hyväkseen silloin, kun esimerkiksi avustusten tai avustuslainojen antaminen suoraan rahastoon kuuluvalla pankilla vaatisi sen yksityiskohtaisen taloudellisen aseman ja tulevan toiminnan sellaista tuntemista, joka muiden vakuusrahastoon kuuluvien pankkien tietoon saatettuna voisi olla sen kilpailuasemalle haitallista. Ei ole myöskään vakuusrahastojärjestelmän toimivuuden kannalta tarkoituksenmukaista, että jonkin pankin toiminnan kannalta keskeiset tiedot saatettaisiin sen kilpailijapankkien tietoon.

Tällä hetkellä ongelma kärjistyy lähinnä liikepankkien ja Postipankki Oy:n vakuusrahastossa, jossa vakuusrahastoon kuuluvat pankit ovat samalla toistensa kilpailijoita.

Valtion vakuusrahasto voi kilpailun kannalta puolueettomalla tavalla edellä luonnehdituissa tilanteissa huolehtia niistä tukitoimista, joihin laki antaa mahdollisuuden. Samalla voidaan turvata, että vakuusrahastojärjestelmä säilyy toimivana.

Lain voimaantulosäännöksen mukaan se on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti valtion vakuusrahastoa koskevan lainmuutoksen kanssa.

7. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan heti kun ne on hyväksytty ja vahvistettu, kuitenkin viimeistään 1 päivänä helmikuuta 1993.

8. Säättämisyjärjestys

Valtion vakuusrahastoa koskeva laki on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n mukaisessa järjestyksessä. Rahasto on lain 3 §:n mukaan valtiopäiväjärjestyksen 83 §:ssä tarkoitettu eduskunnan vastattavana oleva rahasto. Samalla se on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, josta oli säädetty hallitusmuodon 66 §:n säännöksen takia perustuslainsäätämisen

järjestyksessä. Nyt lakiin tehtäväksi ehdotetut muutokset koskevat valtiosääntöoikeudelliselta kannalta katsottuna sen hallinnon uudelleen organisointia. Rahaston asema valtion talousarvion ulkopuolisena rahastona ei muutu eivätkä sen tehtävät muutu, vaikka se ei enää ole eduskunnan vastattavana oleva rahasto eivätkä eduskunnan pankkivaltuutetut toimi sen hallintoneuvostona.

Tämän vuoksi ja jos eduskunnan jo kerran perustuslainsäätämisyjärjestyksessä hyväksymän lain sisältöä ehdotettaisiin muutettavaksi vain rahaston hallinnon uudelleen organisoinnin osalta, laki voitaisiin säätää normaalissa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Esityksessä ehdotetaan kuitenkin rahaston

valtuutta tukipäätösten tekemiseen merkittävästi nostettavaksi. Rahaston lainanotto saisi olla samanaikaisesti sen omien varojen ja takauksen kanssa enintään 50 miljardia markkaa, voimassa olevan lain mukaisen enimmäismäärän ollessa 20 miljardia markkaa. Tämä on omiaan kaventamaan eduskunnan budjettivaltaa, koska valtion vakuusrahastosta annetun lain peruslähtökohtana ollut suhde valtion talousarvioon muuttuu ratkaisevasti. Tämän vuoksi hallitus katsoo, että laki olisi säädettävä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrättyllä tavalla

kumotaan valtion vakuusrahastosta 30 päivänä huhtikuuta 1992 annetun lain (379/92) 4 §, *muutetaan* 1 §:n 1 ja 3 momentti, 3 §:n 1 ja 3 momentti, 5 §:n 1 momentti, 6 §, 7 §:n 2 ja 4 momentti, 8 §, 12 §:n 1 momentti, 14 §, 15 §:n 1 momentti ja 18 §, sellaisena kuin niistä ovat 14 § osittain ja 15 §:n 1 momentti muutettuna 23 päivänä lokakuuta 1992 annetulla lailla (933/92), sekä *lisätään* 1 §:ään uusi 4 momentti, 5 §:ään uusi 4 momentti, 15 §:ään uusi 4 momentti ja lakiin uusi 6 a, 6 b, 19 a ja 19 b §, seuraavasti:

1 §*Rahaston tehtävä*

Talletuspankkien vakaan toiminnan ja tallettajien saamisten turvaamiseksi on valtiovarainministeriön alaisuudessa valtion vakuusrahasto, jota tässä laissa kutsutaan rahastoksi. Rahastoon kuuluvat talletuspankit ja ulkomaisten luottolaitosten yleisöltä talletuksia vastaanottavat Suomessa olevat sivukonttorit, joita jäljempänä kutsutaan pankeiksi.

Rahasto voi merkitä tai muuten hankkia rahastoon kuuluvan pankin osakkeita ja osuuksia, antaa pankin ottamille lainoille takauksia ja myöntää muutakin rahoitustukea, jos se on tarpeellista pankin toiminnan ja rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaamiseksi.

Rahasto voi myös merkitä tai muuten hankkia osakkeita luottolaitoksessa taikka osakeyhtiössä, jonka tarkoituksena on rahaston tukitoimien kohteena olevan pankin omaisuuden tai vastuiden ostaminen tai hoitaminen ja antaa luottolaitokselle tai yhtiölle lainaa sekä antaa takauksia niiden ottamille lainoille ja myöntää muutakin rahoitustukea 3 momentissa säädetyn edellytyksin.

3 §*Rahaston hallinto*

Rahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, jonka hallintoa hoitavat johtokunta ja johtaja.

Valtiovarainministeriö vahvistaa rahaston vuotuisen talousarvion sekä hyväksyy rahaston säännöt.

5 §*Johtokunta*

Rahaston johtokunnassa on enintään viisi jäsentä, jotka valtioneuvosto asettaa neljäksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet. Ainakin yhden johtokunnan jäsenen ja tämän varajäsenen tulee olla valtiovarainministeriöstä. Valtioneuvosto määrää yhden jäsenen puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi.

Valtiovarainministeriö määrää johtokunnan jäsenten palkkiot.

6 §*Johtaja ja muu henkilöstö*

Rahastossa on johtaja, jonka tehtävänä on hoitaa rahaston hallintoa rahaston sääntöjen sekä johtokunnan antamien määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Valtioneuvosto ottaa rahaston johtajan ja määrää tämän palkkauksen sekä henkilön, joka johtajan estyneenä ollessa hoitaa tämän tehtäviä.

Muun henkilöstön ottaa rahaston johtokunta.

6 a §*Henkilöstön palvelussuhteen ehdot*

Rahaston henkilöstöön sovelletaan valtion työsopimussuhteisen henkilökunnan palkka- ja työehdoista kulloinkin voimassaolevia säännöksiä ja määräyksiä. Ennen palkka- ja työehtojen vahvistamista on niiden yleisistä perusteista hankittava valtiovarainministeriön lausunto.

6 b §

Eläkkeet sekä muut etuudet ja korvaukset

Rahaston henkilöstön eläkkeet ja muut henkilöstölle keskitetyt suoritettavat palvelussuhteesta johtuvat etuudet ja korvaukset samoin kuin palvelussuhteesta johtuvat henkilöstön omaisten perhe-eläkkeet maksetaan valtion talousarvioon otetuista määrärahoista sen mukaan kuin näistä etuuksista ja korvauksista on erikseen säädetty.

Rahasto maksaa valtion talousarvioon tulotettavan eläkemaksun, jonka perusteet määrää valtiokonttori. Edellä 1 momentissa tarkoitettut etuudet ja korvaukset peritään rahastolta sen mukaan kuin valtiokonttori määrää.

7 §

Tilinpäätös ja tilintarkastus

Rahaston hallinnon ja tilien tarkastamista varten valtiovarainministeriö määrää kalenterivuodeksi kerrallaan vähintään kaksi ja enintään neljä tilintarkastajaa, joista ainakin yhden on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Tilintarkastajien palkkiot määrää valtiovarainministeriö.

Tilintarkastajien tulee antaa valtiovarainministeriölle kirjallinen tarkastuskertomus, joka sisältää lausunnot tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta, ehdotuksen rahaston tulosta koskeviksi toimenpiteiksi ja mahdolliset muututukset, jotka saattavat vaikuttaa tuloslaskelman ja taseen vahvistamiseen. Rahaston tilinpäätöksen vahvistaa valtiovarainministeriö.

8 §

Esteellisyys

Johtokunnan jäsenen ja varajäsenen, johtajan sekä muun toimihenkilön esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintomenettelylaissa (598/82) säädetään virkamiehen esteellisyysspe-
rusteista ja esteellisyyden vaikutuksista.

12 §

Tukiehdot

Tukilainaan ja muihin tukitoimiin voidaan asettaa tukea saavaa vakuusrahastoa ja tuettavan pankin sekä 1 §:n 4 momentissa tarkoitettun

luottolaitoksen ja osakeyhtiön toimintaa ja hallintoa koskevia ehtoja.

14 §

Tukitoimista päättäminen

Rahaston varoista myönnettävistä lainoista ja muista tukitoimista sekä 1 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen osakkeiden ja osuuksien merkitsemisestä, hankkimisesta ja luovuttamisesta päättää valtioneuvosto rahaston johtokunnan esityksestä.

Valtioneuvosto voi määräämissään rajoissa antaa yksittäisten laina- ja muiden tukipäätösten tekemisen ja päätösten tarkemmista ehdoista päättämisen rahaston johtokunnan tehtäväksi.

15 §

Lainanotto

Rahasto voi ottaa lainaa, jos sen omat varat eivät riitä tarvittavien tukilainojen myöntämiseen tai muihin tämän lain mukaisiin tukitoimiin. Rahastolle otetun lainan määrä saa olla samanaikaisesti rahaston omien varojen ja sen antamien takausten kanssa enintään 50 000 miljoonaa markkaa. Ulkomaan rahan määräisen lainan vasta-arvo lasketaan lainaa otettaessa voimassa olleen Suomen Pankin asianomaiselle valuutalle noteeraaman keskikurssin mukaan. Lainanotosta rahastolle ja lainoihin liittyvästä koron- ja valuutanvaihtosopimuksista päättää valtioneuvosto, joka voi määräämissään rajoissa antaa lainanotosta ja siihen liittyvistä koron- ja valuutanvaihtosopimuksista päättämisen valtiovarainministeriön tehtäväksi. Lainat, lyhytaikaisia lainoja lukuunottamatta, otetaan valtion nimissä.

Rahastolle suoritetaan valtioneuvoston niin päättäessä korvaus siltä ajalta, jona rahaston lainaksi ottamat varat ovat olleet valtion käytettävissä.

18 §

Salassapitovelvollisuus

Rahaston johtokunnan jäsen tai varajäsen, johtaja sekä muu toimihenkilö taikka näiden toimeksiannosta tehtävää suorittava henkilö ovat velvollisia pitämään salassa, mitä he ovat tehtävässään saaneet tietää pankin, sen asiak-

kaan tai jonkin muun taloudellisesta asemasta tai yksityisen henkilökohtaisia oloja koskevasta seikasta taikka liike- tai ammattisalaisuudesta, jollei se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaise-
miseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tietoja rahastolla on oikeus antaa valtioneuvostolle, valtiovarainministeriölle, rahoitusmarkkinoiden valvontaa harjoittavalle viranomaiselle, syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi ja muulle viranomaiselle, jolla on lain nojalla oikeus saada sellaisia tietoja.

Suomen Pankilla, pankkitarkastusvirastolla ja tukitoimien kohteena olevalla pankilla on sen estämättä, mitä muualla laissa on säädetty salassapitovelvollisuudesta, oikeus antaa rahastolle sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeen sen tehtävien hoitamisessa.

19 a §

Omaisuuksienhoito-yhtiön valvonta

Edellä 1 §:n 4 momentissa tarkoitetun osakeyhtiön valvonnasta on soveltuvin osin voimassa, mitä pankkitarkastusvirastosta annetussa laissa (1273/90) säädetään lain 1 §:ssä mainittujen valvottavien valvonnasta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun yhtiöön sovelletaan osakeyhtiöistä voimassa olevan lainsäädännön lisäksi, mitä säädetään rahoitus-toimintalain (1544/91) 3 luvussa tilinpäätöksestä ja tilintarkastuksesta, 23 §:ssä riskienhallinnasta, 25 §:ssä asiakkaansuojasta, 26 §:ssä sa-

lassapitovelvollisuudesta, 33 §:ssä salassapitovelvollisuuden rikkomisesta ja 34 §:ssä uhkakasasta.

19 b §

Kertomus

Rahaston toiminnasta annetaan eduskunnalle vuosittain kertomus.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1993.

Tämän lain 1 §:n 4 momenttia ei sovelleta sellaiseen säännöksessä tarkoitettuun luottolaitokseen tai osakeyhtiöön, jonka osakkeiden merkitseminen tai hankkiminen perustuu ennen lain voimaantuloa tehtyyn päätökseen, sopimukseen tai aiesopimukseen.

Valtion vakuusrahastosta 30 päivänä huhtikuuta 1992 annetun lain (379/92) 4 §:ssä tarkoitetun hallintoneuvoston ja 5 §:ssä tarkoitetun johtokunnan toimikausi päättyy tämän lain voimaan tullessa.

Rahaston tilintarkastuksesta ja tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille vuodelta 1992 noudatetaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Valtiovarainministeriö voi ennen tämän lain voimaantuloa ottaa 6 §:ssä tarkoitetun henkilöstön sekä vahvistaa rahaston säännöt.

2.

L a k i**talletuspankkien toiminnasta annetun lain 55 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään talletuspankkien toiminnasta 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun lain (1268/90) 55 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 30 päivänä huhtikuuta 1992 annetussa laissa (380/92), uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

55 §

Vakuusrahasto voi päättää rahaston varojen luovuttamisesta valtion vakuusrahastolle käytettäväksi vakuusrahastoon kuuluvan pankin valtion vakuusrahastosta annetun lain (379/92) 1 §:n mukaisiin tukitoimiin .

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1993.

Helsingissä 5 päivänä tammikuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Iiro Viinanen*

1.

Laki

valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrättyllä tavalla

kumotaan valtion vakuusrahastosta 30 päivänä huhtikuuta 1992 annetun lain (379/92) 4 §, *muutetaan* 1 §:n 1 ja 3 momentti, 3 §:n 1 ja 3 momentti, 5 §:n 1 momentti, 6 §, 7 §:n 2 ja 4 momentti, 8 §, 12 §:n 1 momentti, 14 §, 15 §:n 1 momentti ja 18 §, sellaisena kuin niistä ovat 14 § osittain ja 15 §:n 1 momentti muutettuna 23 päivänä lokakuuta 1992 annetulla lailla (933/92), sekä *lisätään* 1 §:ään uusi 4 momentti, 5 §:ään uusi 4 momentti, 15 §:ään uusi 4 momentti ja lakiin uusi 6 a, 6 b, 19 a ja 19 b §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Rahaston tehtävä

Talletuspankkien vakaan toiminnan ja tallettajien saamisten turvaamiseksi on valtion vakuusrahasto, jota tässä laissa kutsutaan rahastoksi. Rahastoon kuuluvat talletuspankit ja ulkomaisten luottolaitosten yleisöltä talletuksia vastaanottavat olevat sivukonttorit, joita jäljempänä kutsutaan pankeiksi.

Rahasto voi myös merkitä rahastoon kuuluvan pankin osakkeita ja osuuksia, antaa pankin ottamille lainoille takauksia ja myöntää muutakin rahoitustukea, jos se on tarpeellista pankin toiminnan ja rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaamiseksi.

3 §

Rahaston hallinto

Rahasto on valtiopäiväjärjestyksen 83 §:ssä tarkoitettu eduskunnan vastattavana oleva rahasto. Sen hallintoa hoitavat *hallintoneuvosto*, johtokunta ja asiamies.

1 §

Rahaston tehtävä

Talletuspankkien vakaan toiminnan ja tallettajien saamisten turvaamiseksi on *valtiovarainministeriön alaisuudessa* valtion vakuusrahasto, jota tässä laissa kutsutaan rahastoksi. Rahastoon kuuluvat talletuspankit ja ulkomaisten luottolaitosten yleisöltä talletuksia vastaanottavat Suomessa olevat sivukonttorit, joita jäljempänä kutsutaan pankeiksi.

Rahasto voi merkitä *tai muuten hankkia* rahastoon kuuluvan pankin osakkeita ja osuuksia, antaa pankin ottamille lainoille takauksia ja myöntää muutakin rahoitustukea, jos se on tarpeellista pankin toiminnan ja rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaamiseksi.

Rahasto voi merkitä tai muuten hankkia osakkeita luottolaitoksessa taikka osakeyhtiössä, jonka tarkoituksena on rahaston tukitoimien kohteena olevan pankin omaisuuden tai vastuiden ostaminen tai hoitaminen. Rahasto voi antaa luottolaitokselle tai yhtiölle lainaa sekä antaa takauksia niiden ottamille lainoille ja myöntää muutakin rahoitustukea.

3 §

Rahaston hallinto

Rahasto on *valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto*, jonka hallintoa hoitavat johtokunta ja johtaja.

Voimassa oleva laki

Rahastoa koskevien asioiden käsittely valtioneuvostossa kuuluu valtiovarainministeriölle.

4 §

Hallintoneuvosto

Rahaston hallintoneuvoston muodostavat eduskunnan pankkivaltuutetut. Hallintoneuvoston puheenjohtajana toimii pankkivaltuutettujen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajana pankkivaltuutettujen varapuheenjohtaja.

Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa rahaston hallintoa ja toimintaa. Hallintoneuvoston on erityisesti:

1) valittava ja vapautettava johtokunnan jäsenet ja varajäsenet sekä määrättävä johtokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja;

2) hyväksyttävä rahaston säännöt;

3) vahvistettava rahaston vuotuinen talousarvio sekä tuloslaskelma ja tase;

4) tehtävä ehdotus valtioneuvostolle lainan ottamisesta rahaston toimintaa varten;

5) päätettävä rahaston sisäisen tarkastuksen järjestämisestä;

6) päätettävä vastuuvapauden myöntämisestä johtokunnalle ja asiamiehelle; sekä

7) käsiteltävä muut johtokunnan esittämät asiat.

5 §

Johtokunta

Rahaston johtokunnassa on puheenjohtaja ja viisi muuta jäsentä, jotka valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet. Johtokunnassa ovat edustettuina valtiovarainministeriö, pankkitarkastusvirasto, Suomen Pankki ja rahastoon kuuluvat pankit. Johtokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja nimetään valtiovarainministeriötä, Suomen Pankkia tai pankkitarkastusvirastoa edustavista jäsenistä.

6 §

Asiamies

Asiamiehen tehtävänä on hoitaa rahaston hallintoa hallintoneuvoston ja johtokunnan antamien määräysten ja ohjeiden mukaisesti.

Ehdotus

Valtiovarainministeriö vahvistaa rahaston vuotuisen talousarvion sekä hyväksyy rahaston säännöt.

4 §

(kumotaan)

5 §

Johtokunta

Rahaston johtokunnassa on enintään viisi jäsentä, jotka valtioneuvosto asettaa neljäksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet. Ainakin yhden johtokunnan jäsenen ja tämän varajäsenen tulee olla valtiovarainministeriöstä. Valtioneuvosto määrää yhden jäsenen puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi.

Valtiovarainministeriö määrää johtokunnan jäsenten palkkiot.

6 §

Johtaja ja muu henkilöstö

Rahastossa on johtaja, jonka tehtävänä on hoitaa rahaston hallintoa rahaston sääntöjen sekä johtokunnan antamien määräysten ja oh-

Voimassa oleva laki

Johtokunta nimittää asiamiehen.

Ehdotus

jeiden mukaisesti. Valtioneuvosto ottaa rahaston johtajan ja määrää tämän palkkauksen sekä henkilön, joka johtajan estyneenä ollessa hoitaa tämän tehtäviä.

Muun henkilöstön ottaa rahaston johtokunta.

6 a §

Henkilöstön palvelussuhteen ehdot

Rahaston henkilöstöön sovelletaan valtion työ-sopimussuhteisen henkilökunnan palkka- ja työ-ehdoista kulloinkin voimassaolevia säännöksiä ja määräyksiä. Ennen palkka- ja työehtojen vahvistamista on niiden yleisistä perusteista hankittava valtiovarainministeriön lausunto.

6 b §

Eläkkeet sekä muut etuudet ja korvaukset

Rahaston henkilöstön eläkkeet ja muut henki-löstölle keskitetysti suoritettavat palvelussuhtees-ta johtuvat etuudet ja korvaukset samoin kuin palvelussuhteesta johtuvat henkilöstön omaisten perhe-eläkkeet maksetaan valtion talousarvioon otetuista määrärahoista sen mukaan kuin näistä etuuksista ja korvauksista on erikseen säädetty.

Rahasto maksaa valtion talousarvioon tu-loutettavan eläkemaksun, jonka perusteet mää-rää valtiokonttori. Edellä 1 momentissa tarkoi-tetut etuudet ja korvaukset peritään rahastolta sen mukaan kuin valtiokonttori määrää.

7 §

Tilinpäätös ja tilintarkastus

Rahaston hallinnon ja tilien tarkastamista varten valittavista tilintarkastajista säädetään valtiopäiväjärjestyksen 83 §:ssä.

7 §

Tilinpäätös ja tilintarkastus

Rahaston hallinnon ja tilien tarkastamista varten valtiovarainministeriö määrää kalenteri-vuodeksi kerrallaan vähintään kaksi ja enintään neljä tilintarkastajaa, joista ainakin yhden on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilin-tarkastaja. Tilintarkastajien palkkiot määrää valtiovarainministeriö.

Tilintarkastajien tulee antaa hallintoneuvos-tolle kirjallinen tarkastuskertomus, joka sisäl-tää lausunnot tuloslaskelman ja taseen vahvis-tamisesta, vastuuvapauden myöntämisestä sekä ehdotuksen rahaston tulosta koskeviksi toi-menpiteiksi ja mahdolliset muistutukset, jotka

Tilintarkastajien tulee antaa valtiovarainmi-nisteriölle kirjallinen tarkastuskertomus, joka sisältää lausunnot tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta, ehdotuksen rahaston tulosta koskeviksi toimenpiteiksi ja mahdolliset muis-tutukset, jotka saattavat vaikuttaa tuloslaskel-

Voimassa oleva laki

saattavat vaikuttaa tuloslaskelman ja taseen vahvistamiseen sekä vastuuvapauden myöntämiseen.

8 §

Esteellisyys

Hallintoneuvoston jäsenen, johtokunnan jäsenen ja varajäsenen, sekä asiamiehen esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintomenettelylain (598/82) 10 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 11 §:ssä säädetään virkamiehen esteellisyysperusteista ja esteellisyyden vaikutuksista.

12 §

Tukiehdot

Tukilainaan ja muihin tukitoimiin voidaan asettaa tukea saavaa vakuusrahastoa että tuettavan pankin toimintaa ja hallintoa koskevia ehtoja.

14 §

Tukitoimista päättäminen

Rahaston varoista myönnettävistä lainoista ja muista tukitoimista sekä talletuspankkien toiminnasta annetun lain 55 §:n 3 momentissa ja 56 §:n 1 momentissa tarkoitettujen suostumuksen antamista ja muista tukitoimiin liittyvistä asioista päättää johtokunnan jaosto, johon kuuluvat valtiovarainministeriötä, Suomen pankkia ja pankkitarkastusvirastoa johtokunnassa edustavat jäsenet.

Rahastolle 1 §:n 3 momentin nojalla hankittujen osakkeiden ja osuuksien luovuttamisesta päättää valtioneuvosto rahaston esityksestä. Rahaston esityksestä päättää rahaston johtokunnan jaosto.

15 §

Lainanotto

Rahasto voi ottaa lainaa, jos sen omat varat eivät riitä tarvittavien tukilainojen myöntämiseen tai muihin tämän lain mukaisiin tukitoimiin. Rahastolle otetun lainan määrä saa olla samanaikaisesti rahaston omien varojen ja sen antamien takausten kanssa enintään 20 000 miljoonaa markkaa. Ulkomaan rahan määrä-

Ehdotus

man ja taseen vahvistamiseen. *Rahaston tilinpäätöksen vahvistaa valtiovarainministeriö.*

8 §

Esteellisyys

Johtokunnan jäsenen ja varajäsenen, johtajan sekä muun toimihenkilön esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintomenettelylaissa (598/82) säädetään virkamiehen esteellisyysperusteista ja esteellisyyden vaikutuksista.

12 §

Tukiehdot

Tukilainaan ja muihin tukitoimiin voidaan asettaa tukea saavaa vakuusrahastoa ja tuettavan pankin sekä 1 §:n 4 momentissa tarkoitettun luottolaitoksen ja osakeyhtiön toimintaa ja hallintoa koskevia ehtoja.

14 §

Tukitoimista päättäminen

Rahaston varoista myönnettävistä lainoista ja muista tukitoimista sekä 1 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen osakkeiden ja osuuksien merkitsemisestä, hankkimisesta ja luovuttamisesta päättää valtioneuvosto rahaston johtokunnan esityksestä.

Valtioneuvosto voi määräämissään rajoissa antaa yksittäisten laina- ja muiden tukipäätösten tekemisen ja päätösten tarkemmista ehdoista päättämisen rahaston johtokunnan tehtäväksi.

15 §

Lainanotto

Rahasto voi ottaa lainaa, jos sen omat varat eivät riitä tarvittavien tukilainojen myöntämiseen tai muihin tämän lain mukaisiin tukitoimiin. Rahastolle otetun lainan määrä saa olla samanaikaisesti rahaston omien varojen ja sen antamien takausten kanssa enintään 50 000 miljoonaa markkaa. Ulkomaan rahan määrä-

Voimassa oleva laki

sen lainan vasta-arvo lasketaan lainaa otettaessa voimassa olleen Suomen Pankin asianomaiselle valuutalle noteeraaman myyntikurssin mukaan. Lainanotosta rahastolle ja lainoihin liittyvästä koron- ja valuutanvaihtosopimuksista päättää valtioneuvosto, joka voi määräämissään rajoissa antaa lainanotosta ja siihen liittyvistä koron- ja valuutanvaihtosopimuksista päättämisen valtiovarainministeriön tehtäväksi. Lainat, lyhytaikaisia lainoja lukuunottamatta, otetaan valtion nimissä.

18 §

Salassapitovelvollisuus

Rahaston hallintoneuvoston jäsen johtokunnan jäsen tai varajäsen, asiamies taikka näiden toimeksiannosta tehtävää suorittava henkilö ovat velvollisia pitämään salassa, mitä he ovat tehtävässään saaneet tietää pankin, sen asiakkaan tai jonkin muun taloudellisesta asemasta tai yksityisen henkilökohtaisia oloja koskevasta seikasta taikka liike- tai ammattisalaisuudesta, jollei se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tietoja rahastolla on oikeus antaa syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi ja muulle viranomaiselle, jolla on lain nojalla oikeus saada sellaisia tietoja.

Ehdotus

sen lainan vasta-arvo lasketaan lainaa otettaessa voimassa olleen Suomen Pankin asianomaiselle valuutalle noteeraaman keskikurssin mukaan. Lainanotosta rahastolle ja lainoihin liittyvästä koron- ja valuutanvaihtosopimuksista päättää valtioneuvosto, joka voi määräämissään rajoissa antaa lainanotosta ja siihen liittyvistä koron- ja valuutanvaihtosopimuksista päättämisen valtiovarainministeriön tehtäväksi. Lainat, lyhytaikaisia lainoja lukuunottamatta, otetaan valtion nimissä.

Rahastolle suoritetaan valtioneuvoston niin päättäessä korvaus siltä ajalta, jona rahaston lainaksi ottamat varat ovat olleet valtion käytettävissä.

18 §

Salassapitovelvollisuus

Rahaston johtokunnan jäsen tai varajäsen, johtaja sekä muu toimihenkilö taikka näiden toimeksiannosta tehtävää suorittava henkilö ovat velvollisia pitämään salassa, mitä he ovat tehtävässään saaneet tietää pankin, sen asiakkaan tai jonkin muun taloudellisesta asemasta tai yksityisen henkilökohtaisia oloja koskevasta seikasta taikka liike- tai ammattisalaisuudesta, jollei se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tietoja rahastolla on oikeus antaa valtioneuvostolle, valtiovarainministeriölle, rahoitusmarkkinoiden valvontaa harjoittavalle viranomaiselle, syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi ja muulle viranomaiselle, jolla on lain nojalla oikeus saada sellaisia tietoja.

Suomen Pankilla, pankkitarkastusvirastolla ja tukitoimien kohteena olevalla pankilla on sen estämättä, mitä muualla laissa on säädetty salassapitovelvollisuudesta, oikeus antaa rahastolle sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeen sen tehtävien hoitamisessa.

19 a §

Omaisuuksienhoito-yhtiön valvonta

Edellä 1 §:n 4 momentissa tarkoitettun osakeyhtiön valvonnasta on soveltuvin osin voimassa, mitä pankkitarkastusvirastosta annetussa laissa

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

(1273/90) säädetään lain 1 §:ssä mainittujen valvottavien valvonnasta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun yhtiöön sovelletaan osakeyhtiöistä voimassa olevan lain-säädännön lisäksi, mitä säädetään rahoitustoimintalain (1544/91) 3 luvussa tilinpäätöksestä ja tilintarkastuksesta, 23 §:ssä riskienhallinnasta, 25 §:ssä asiakkaansuojasta, 26 §:ssä salassapitovelvollisuudesta, 33 §:ssä salassapitovelvollisuuden rikkomisesta ja 34 §:ssä uhkasakosta.

19 b §

Kertomus

Rahaston toiminnasta annetaan eduskunnalle vuosittain kertomus.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1993.

Tämän lain 1 §:n 4 momenttia ei sovelleta sellaiseen säännöksessä tarkoitettuun luottolaitokseen tai osakeyhtiöön, jonka osakkeiden merkitseminen tai hankkiminen perustuu ennen lain voimaantuloa tehtyyn päätökseen, sopimukseen tai aiesopimukseen.

Valtion vakuusrahastosta 30 päivänä huhtikuuta 1992 annetun lain (379/92) 4 §:ssä tarkoitetun hallintoneuvoston ja 5 §:ssä tarkoitetun johtokunnan toimikausi päättyy tämän lain voimaan tullessa.

Rahaston tilintarkastuksesta ja tilinpäätöksen vahvistamisessa ja vastuuvapauden myöntämisessä tilivelvollisille vuodelta 1992 noudatetaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Valtiovarainministeriö voi ennen tämän lain voimaantuloa ottaa 6 §:ssä tarkoitetun henkilöstön sekä vahvistaa rahaston säännöt.

2.

Laki**talletuspankkien toiminnasta annetun lain 55 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään talletuspankkien toiminnasta 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun lain (1268/90) 55 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 30 päivänä huhtikuuta 1992 annetussa laissa (380/92), uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

55 §

Vakuusrahasto voi päättää rahaston varojen luovuttamisesta valtion vakuusrahastolle käytettäväksi vakuusrahastoon kuuluvan pankin valtion vakuusrahastosta annetun lain (379/92) 1 §:n mukaisiin tukitoimiin .

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1993.
